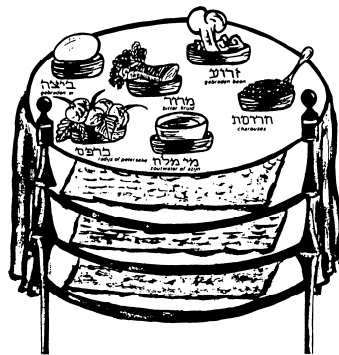

הגדה של פסח

HAGGADA

VOOR DE VIERING VAN DE SEDERAVOND

SAMENGESTELD DOOR: P. STEFFENS

© P. Steffens 2008
<http://petersteffens.nl>

WOORDENLIJST

Afikoman	dessert (het stuk verborgen matse)
B'racha / Beracha	Zegening / dankzegging
Bensjen	zegenen
Berech	zegenen
Birkat hamazon	dankzegging na de maaltijd
Chameets	zuurdesem (alles wat gist bevat)
Charoset	geraspte appel met suiker, kaneel, noten en rozijnen
Hadlakat Neerot	aansteken van kaarsen
Haggada	vertelling (van de exodus tijdens de sedermaaltijd)
Halle	loven (speciaal psalm 113-118)
Jajin	wijn
Karpas	groente die men indoopt (peterselie of radijs) beeld van hysop
Koreech	sandwich van Matses
Magid	verteller (onderdeel waarin de exodus wordt verhaald)
Makot	slagen/plagen oordelen over de goden van Egypte
Ma Nisjtana	wat is er anders op deze avond (vier vragen)
Maror	Bittere kruiden (meestal Mierikswortel)
Motsie / Moutse	Dankzegging (voor graanproducten)
Nirtsa	afsluiting
Oerachats	reiniging van de handen (die symbool staan voor het hart)
Rachetsa	handwassing
Seder / Seider	volgorde (van de paasmaaltijd)
Sjier / Sjieriem	lied / liederen
Sjoelchan orech	de hoofdmaaltijd (letterlijk: gedekte tafel)
Tefila	gebed
Tsafoen	verberging (verborgen stuk matse)

Copyright © 2008 P. Steffens. Dit materiaal mag niet zonder schriftelijke toestemming, openbaar worden gemaakt op het internet of anderszinds, noch mag het worden vernoemd of verspreid. Het afdrukken van één kopie voor persoonlijk gebruik is toegestaan. Zie voor meer informatie: <http://petersteffens.nl>

OPENBARING 19:9,10

Zalig zij, die genodigd zijn tot het bruiloftsmaal des Lams.
En hij zeide tot mij: Dit zijn de waarachtige woorden van G'd.

DE BEKER V'LAKACHTIE ☞ en ik zal nemen

De vierde beker wordt leunend op de linkerarm gedronken.

15. NIRTSA**Slotgebed:**

Sta op o G'd van Israël en toon ons uw macht zoals in vroegere dagen! Gij hebt Rahab als een verslagene verbrijzeld, door uw sterke arm hebt Gij uw vijanden verstrooid. Uwer is de hemel, uwer is ook de aarde; de wereld en haar volheid, Gij hebt ze gegrond. Gij hebt een machtige arm, uw hand is sterk, uw rechterhand verheven; gerechtigheid en recht zijn de grondslag van uw troon, goedertierenheid en trouw gaan voor uw aangezicht henen. Welzalig het volk dat de jubelroep kent, zij wandelen, Here, in het licht van uw aanschijn. In uw naam juichen zij de ganse dag, en door uw gerechtigheid worden zij verhoogd. Want van de EEUWIGE is ons schild, van de Heilige Israëls onze koning. Geloofd zijt Gij voor eeuwig! Amen ja amen!

LESJANA HABA'A BIROESJALAJIM

Ieder wenst elkaar:

לשנה הבאה בירושלים! * Volgend jaar in Jeruzalem!

*Lesjana haba'a biroesjalajiem ha b'noeja! Almachtig is Hij, Hij herbouwe Zijn tempel spoedig, spoedig, spoedig, in onze dagen spoedig.
G'd, herbouw, G'd herbouw, herbouw Uw tempel spoedig.*

De EEUWIGE bouwt Jeroesjalajiem!

INLEIDING

De EEUWIGE Israëls gaf in de woestijn de opdracht, om naast de sabbat, zeven jaarlijkse feesttijden te vieren (Lev. 23). In het Hebreeuws heten deze tijden *Mo'adiem* (מועדים), wat *vaste tijden* betekent. Het zijn G'ds profetische tijden die Hij van tevoren heeft vastgesteld. Paulus schrijft dat deze feesttijden een schaduw zijn van toekomstige dingen en dat onze Messias Jeshoea deze schaduw veroorzaakt. (Col. 2:17).

De feesttijden moeten precies op de daarvoor vastgestelde data worden gevierd¹ omdat de vervulling precies op deze data plaats zou vinden. Al de feesten moeten eveneens in Jeruzalem worden gevierd, de stad van de vervulling van de profetieën.

Het Pascha is het eerste van de feesttijden. De datum van het Pascha is de 14e van de eerste maand, de 'maan'-maand Niesan. Het Jaar moet beginnen met de maand Niesan (Rond maart - april). Het Paasfeest heet daarom ook *Chag ha-aviev* (חג האביב): *lentefeest*. Het Pascha is het feest van verlossing uit slavernij (Ex.6:6-8) en wordt daarom eveneens *Zman cheroeténoe* (זמן חרותינו) genoemd: *de tijd van onze verlossing*. Het Pascha is altijd met volle maan. Dit is niet alleen om Israël tijdens het uittrekken uit Egypte van licht te voorzien, maar ook omdat op dit feest het 'Licht der wereld' zijn leven gaf tot redding van de mensheid.

HET PASCHA

De naam Pascha (פסחא), dat Aramees is voor 'Pesach' (פסח) slaat op het Paaslam en betekent letterlijk: *overslaan* of *voorbijgaan* van de doodsengel die vanwege het bloed van het Lam! (Exodus 12:27). Dit Paaslam spreekt profetisch van Jeshoea (Jezus) het Lam G'ds en het Paaslam (Joh. 1:29,36; I Cor. 5:7).

¹ De kerken vieren het niet langer op de Bijbelse data doordat keizer Constantijn de tijden en wetten veranderde. Hij schreef in 325 A.D: "Het is onwenselijk dat in de viering van dit meest heilige feest de praktijk van het jodendom gevolgd wordt, omdat zij haar handen goddeloos ontheilgd heeft met enorme zonde. Laat ons niets gemeenschappelijk hebben met het verfoeilijke joodse volk."

Het Bijbelse Paasfeest bestaat eigenlijk uit 3 feesten die samen vallen.

1. Het Pascha/Pesach (פסחא, פסח)

Dit is de eerste avond van het feest. Op deze avond werd in de tijd van de tempel het Paaslam gegeten. Dit at men thuis, samen met ongezuurde broden en bittere kruiden. Omdat er een bepaalde volgorde is bij deze maaltijd spreekt men van de *Seidermaal* of *Sedermaal*. *Seder* (סדר) betekent *orde* of *volgorde*. Op deze dag legde Jeshoea Zijn leven af aan het kruis, nadat Hij deze maaltijd een dag eerder met Zijn discipelen had gevierd. Hij zei over deze maaltijd: *Ik heb vurig begeerd dit Pascha met u te eten, eer Ik lijd. Want Ik zeg u, dat Ik het voorzeker niet meer eten zal, voordat het vervuld is in het Koninkrijk G'ds* (Luc. 22:15,16). Hij stierf precies op het moment dat men in de tempel de lammeren aan het slachten was. Oude Joodse geschriften bevestigen het Bijbelverhaal en vermelden dat Hij inderdaad op de 14^e Niesan aan het kruis stierf (Bab. Talmoed Sanhedrin 43a).

(Buiten Israël viert men altijd twee Sederavonden omdat men vroeger niet met zekerheid kon vaststellen op welke dag het in Israël volle maan zou zijn.)

2. Het feest der ongezuurde broden.

Vanaf het Pascha worden er een week lang geen gistproducten gebruikt (Ex. 13:7-9; Luc. 22:1,7). Gist (zuurdesem) wordt in de Bijbel gebruikt als symbool van de zonde. Hiermee moet worden afgerekend (I Cor. 5:6-8). Daarom heet het feest ook *Chağ ha-matsot* (חג המצות): *het feest der ongezuurde broden*.

3. Het feest der eerstelingen. De eerstelingen van de gerstoogst werden naar de tempel gebracht op de zondag die viel na de 14^e Niesan. Daarom heet dit feest *Chağ ha-bikoeriem* (חג הבכורים): *het feest der eerstelingen*. Precies op deze dag stond Jeshoea als 'eersteling G'ds' op uit de dood (vgl. I Cor. 15:10,23).

Ik heb geloofd, zelfs toen ik sprak: Ik ben zeer verdrukt; toen ik in mijn angst zeide: Alle mensen zijn leugenachtig. Hoe zal ik de EEUWIGE vergelden al zijn weldaden jegens mij? De beker der verlossing zal ik opheffen, ik zal de naam J-H-W-H aanroepen. Mijn geloften zal ik de EEUWIGE betalen, in de tegenwoordigheid van al zijn volk. Kostbaar is in de ogen van de EEUWIGE de dood van zijn gunstgenoten. Ach Adoshem, waarlijk, ik ben uw knecht, ik ben uw knecht, de zoon van uw dienstmaagd: Gij hebt mijn banden losgemaakt. Ik zal U loffer brengen en de naam J-H-W-H aanroepen. Mijn geloften zal ik de EEUWIGE betalen in de tegenwoordigheid van al zijn volk, in de voorhoven van het huis van de EEUWIGE in uw midden, o Jeruzalem. Halleluja.

PSALM 117 (Zingen)

Looft de EEUWIGE, alle gij volken, prijst Hem, alle gij natiën; want zijn goedertierenheid is machtig over ons, en des Heren trouw is tot in eeuwigheid. Halleluja.

HODOE L'ADONAI KIE TOV

Hodoe l'Adonai kie tov, kie le-olam chasdo (2x)

Hodoe (4x) Hodoe l'Adonai kie tov (2x)

Hodoe l'Elohee ha Elohiem, kie le-olam chasdo (2x)

Hodoe (4x) Hodoe l'Adonai kie tov (2x)

MATTHEÛS 26:29,30

Doch Ik zeg u, Ik zal van nu aan voorzeker niet meer van deze vrucht van de wijnstok drinken, tot op die dag, dat Ik haar met u nieuw zal drinken in het Koninkrijk mijns Vaders. En na de lofzang gezongen te hebben vertrokken zij naar de Olijfberg.

De 4^e beker kijkt naar de toekomst (Opb.19:7)!

14. GROOT HALLEL

PSALM 115

Niet ons, o EEUWIGE, niet ons, maar uw naam geef eer, om uw goedertierenheid, om uw trouw. Waarom zouden de heidenen zeggen: Waar is toch hun G'd? Onze G'd is in de hemel, Hij doet al wat Hem behaagt. Hun afgoden zijn zilver en goud, het werk van mensenhanden; zij hebben een mond, maar spreken niet zij hebben ogen, maar zien niet, zij hebben oren, maar horen niet, zij hebben een neus, maar ruiken niet, hun handen - maar zij tasten niet, hun voeten - maar zij gaan niet, zij geven geen geluid met hun keel. Wie hen maakten, zullen worden als zij, ieder die op hen vertrouwt. Israël, vertrouw op de EEUWIGE, Hij is hun hulp en hun schild; gij huis van Aäron, vertrouwt op de EEUWIGE, Hij is hun hulp en hun schild; gij, die de EEUWIGE vreest, vertrouwt op de EEUWIGE, Hij is hun hulp en hun schild. De EEUWIGE heeft onzer gedacht; Hij zal zegenen, Hij zal zegenen het huis Israëls, Hij zal zegenen het huis van Aäron; Hij zal zegenen wie de EEUWIGE vrezen, kleinen zowel als groten. De EEUWIGE moge u vermeerderen, u en uw kinderen. Geprezen, U, door de EEUWIGE, die hemel en aarde gemaakt heeft. De hemel is de hemel van de EEUWIGE, maar de aarde heeft Hij de mensenkinderen gegeven. Niet de doden zullen de EEUWIGE loven, niemand van wie in de stilte zijn neergedaald, maar wij, wij zullen de EEUWIGE prijzen van nu aan tot in eeuwigheid. Halleluja.

PSALM 116

Ik heb de EEUWIGE lief, want Hij hoort mijn stem, mijn smekingen. Want Hij heeft zijn oor tot mij geneigd, daarom zal ik mijn leven lang (tot Hem) roepen. Banden van de dood hadden mij omvangen, angsten van het dodenrijk hadden mij aangegrepen, ik ondervond benauwdheid en smart. Maar ik riep de naam van de EEUWIGE aan: Ach Adonai, red mijn leven. Genadig is de EEUWIGE en rechtvaardig, onze G'd is een ontfermer. De EEUWIGE bewaart de eenvoudigen; ik was verzwakt, maar Hij heeft mij verlost. Keer weder, mijn ziel, tot uw rust, omdat de EEUWIGE u heeft welgedaan. Want Gij hebt mijn leven van de dood gered, mijn oog van tranen, mijn voet van aanstoot. Ik zal wandelen voor het aangezicht van de EEUWIGE in de landen der levenden.

DE HAGGADA

Wanneer op de avond van het Pascha de Sedermaaltijd wordt gehouden dan houdt men zich aan een zeer oude volgorde. Deze stamt uit de tijd dat de tempel er nog was. Deze volgorde, die al bekend was in de tijd van Rabbi Hillel (de grootvader van Gamaliël, de leermeester van de apostel Paulus), kunnen we terugvinden in een speciaal boekwerk, dat de orde van de maaltijd en het verhaal van de uittocht bevat. Men spreekt dan van een *Haggada*.

(Dit is een verkorte versie van de Haggada, maar de 15 hoofdbestanddelen zijn wel in dit boekje te vinden. Deze Haggada bevat Messiaanse toevoegingen omdat Jeshoea het Pascha heeft vervuld.)

Haggada betekent letterlijk *vertelling*. Het is een Bijbelse opdracht om je kinderen het verhaal van de verlossing te vertellen (zie Deuteronomium 6).

Het doel de vertellingen is volgens de Psalmist: "*dat het volgende geslacht de Tora (G'ds instructie) zou doen kennen aan de kinderen, die geboren zouden worden, dat zij zouden opstaan om ze te vertellen aan hun kinderen: opdat die hun vertrouwen op G'd zouden stellen, en G'ds werken niet vergeten maar Zijn geboden bewaren...*" (Psalm 78:5,6)

ELEMENTEN VAN DE SEDER

De belangrijkste onderdelen van de Sederavond zijn:

1. ETEN VAN ONGEZUURD BROOD

Ongezuurde broden zullen gedurende de zeven dagen gegeten worden; er mag zelfs niets gezuurds bij u gezien worden, ja, in uw gehele gebied mag er geen zuurdeeg worden gezien. (Ex. 13:7.)

2. VERTELLEN VAN DE VERLOSSING

En op die dag zult gij uw zoon uitleggen: Dit is ter wille van wat de EEUWIGE mij heeft gedaan bij mijn uittocht uit Egypte.

Het zal u zijn als een teken op uw hand en als een herinnering tussen uw ogen, opdat de Tora van de EEUWIGE in uw mond zij; want met een sterke hand heeft de EEUWIGE u uit Egypte geleid. (Ex 13:8,9.)

3. ETEN VAN BITTERE KRUIDEN

Deze kruiden spreken van de bittere slavernij. De opdracht om bittere kruiden te eten vinden we in Numeri 9:11. De zoete saus die samen met de bittere kruiden wordt gebruikt spreekt van de 'zoete verlossing' door de machtige hand van G'd. Zoals Israël gebonden was in slavernij, zo waren we allen gebonden in zonden, maar het verlossingswerk van Jeshoea maakt het bittere zoet. Door dit te doen voeren we de opdracht uit die we vinden in de Psalmen; *De Engel van de EEUWIGE legt Zich rondom wie Hem vrezen, en redt hen. Smaakt en ziet, dat de EEUWIGE goed is; welzalig de man die bij Hem schuilt (Ps. 34:8 en 9).*

4. DRINKEN VAN DE VRUCHT VAN DE WIJNSTOK

Er worden gedurende de Sedermaaltijd vier bekers wijn gedronken naar aanleiding van de vier verschillende woorden in Exodus 6:5 en 6, die de verlossing weergegeven:

V'hotsétie	(והוצאתי)	=	Ik zal u uitleiden
V'hitstaltie	(והצלתי)	=	Ik zal u redden
V'gåältie	(וגאלתיו)	=	Ik zal u verlossen
V'lakachtie	(ולקחתיו)	=	Ik zal u aannemen

Moge Jeroesjalajiem, de heilige stad, spoedig worden herbouwd, in onze dagen. Geprezen, U, EEUWIGE, die in Zijn ontferming Jeruzalem herbouwt - Amen!

BERACHA AL JAJIN

De derde beker wordt nu gedronken.

Daarna wordt de beker van Eljahoe gevuld.

De deur wordt voor de profeet geopend.

MALEACHI 4:5

Zie, Ik zend u de profeet Elia, voordat de grote en geduchte dag des EEUWIGEN komt.

MARCUS 9:11-13

En zij vroegen Hem en zeiden: Waarom zeggen de schriftgeleerden, dat Elia eerst moet komen?

Hij zeide tot hen: Elia komt wel eerst en herstelt alles; maar hoe staat Er dan geschreven van de Zoon des mensen, dat Hij veel moet lijden, en dat Hij veracht zal worden? Maar Ik zeg u: ook is Elia gekomen, en zij hebben met hem gedaan wat zij wilden, gelijk van hem geschreven staat.

De vierde beker wordt nu gevuld.

DE BEKER V'GAÄLTIE ► En ik zal U verlossen

LUCAS 22:20

Evenzo de beker, na de maaltijd, zeggende: Deze beker is het nieuwe verbond in mijn bloed, die voor u uitgegoten wordt.

EXODUS 24:6-8

Daarop nam Mozes de helft van het bloed en deed het in bekkens, en de andere helft van het bloed spregde hij op het altaar. Hij nam het boek des verbonds en las het voor de oren van het volk en zij zeiden: Alles wat de EEUWIGE gesproken heeft, zullen wij doen en daarnaar zullen wij horen. Toen nam Mozes het bloed en spregde het op het volk en hij zeide: Zie, het bloed van het verbond dat de EEUWIGE met u sluit, op grond van al deze woorden

1 KORINTHIËRS 11:25,26

Evenzo ook de beker, nadat de maaltijd afgelopen was, en Hij zeide: Deze beker is het nieuwe verbond in mijn bloed, doet dit, zo dikwijls gij die drinkt, tot mijn gedachtenis. Want zo dikwijls gij dit brood eet en de beker drinkt, verkondigt gij de dood des Heren, totdat Hij komt.

De derde beker wordt gevuld.

TEFILLA ► Gebed

Gezegend zij de naam van de EEUWIGE, van nu aan tot in eeuwigheid. Gezegend zij Hij, die Jeshoea gezonden heeft, door Wiens offer wij leven, Gezegend zij Hij en Zijn heilige naam.

Geprezen, U, EEUWIGE onze G'd, EEUWIGE Koning der wereld, die ons voedt met Uw goedertierenheid, liefde en ontferming. Ontferm U EEUWIGE, Almachtige G'd, over Israël, uw volk, en over Jeroe-sjalajiem, Uw stad, en over Tsion, de woonplaats van Uw heerlijkheid, en over het koningschap van het huis van David, Uw gezalfde.

Een vijfde beker is speciaal voor Elia. Deze beker is naar aanleiding van een vijfde term: **V'hewétie** = *en Ik zal u brengen*. Deze beker wordt niet gedronken maar is voor de profeet Elia, die zal komen voordat de Messias komt (Mal.4:5). De beker heet in het Hebreeuws *Kos Eliejahoe* (כוס אליהו): de beker van Elia.

5. ETEN VAN HET PAASLAM

Bij de maaltijd hoort Paaslam gegeten te worden dat in de tempel is geslacht. Daarom trok men in de tijd van de tempel ieder jaar naar Jeruzalem. Ook Jeshoea deed dat:

En zijn ouders reisden elk jaar naar Jeruzalem, op het Paasfeest. En toen Hij twaalf jaar was geworden en zij, zoals dit bij het feest gebruikelijk was, optrokken, en de feestdagen voleindigd hadden, bleef het kind Jeshoea bij hun terugreis te Jeruzalem achter, en zijn ouders bemerkten het niet. (Luc. 2:41-43.)

Doordat de tempel in het jaar 70 werd verwoest konden er geen lammeren meer worden geslacht. Daarom wordt het feest sindsdien zonder lam gevierd. Het beentje op het bord herinnert aan het Paaslam.

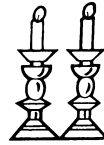
Paulus leermeester Gamaliël, die we ook in Handelingen 5:34-39 tegenkomen, zegt dat we onze taak niet goed hebben uitgevoerd wanneer we nalaten om de betekenis van het Paaslam, de matsot (matses) en bittere kruiden, niet aan de aanwezigen uitleggen.

BEDIKAT CHAMEETS

Voordat de Sederavond begint, moeten eerst de huizen gereinigd worden van zuurdesem. Met een kaars wordt in de kleinste hoekjes gekeken of er toch nog valt te ontdekken. In veel gezinnen verstoppt de vader wat stukjes brood en mogen de kinderen zoeken. Daarna worden de restjes - soms samen met de bezems - verbrand, om zo met de zuurdesem af te rekenen. Dit verbranden gebeurt meestal rond twaalf uur. Dit was het moment dat het bij de kruisiging plotseling donker werd en het voorhangsel in de tempel scheurde (Lucas 23:44-46).

DE SEDER

HADLAKAT NEROT

Omdat Pesach het feest van het licht is worden er altijd meer dan twee kaarsen aangestoken.

B'RACHA

Geprezen, U, EEUWIGE onze G'd, Koning der wereld voor altijd, die ons gezegend heeft, met Jeshoea de Messias, het Pesachlam en het licht der wereld, opdat we door Hem mogen leven, Amen.

TEFILLA Openingsgebed en bensjen (zegenen) van de kinderen.

**Sjierim: Heveenoe shalom Alechem
Halleloejah, Toda le El!**

1. KADEESJ - De beker: V'HOTSEETIE = Ik zal u uitleiden

Geprezen, U, Eeuwige, onze G'd, Koning van de wereld, schepper van de vrucht van de wijnstok. (p.353)

Geprezen, U, EEUWIGE, onze G'd, Koning van de wereld tot in eeuwigheid, die uit alle volken op ons Zijn keuze bepaalde, ons boven alle natiën heeft geplaatst en ons door Zijn voorschriften bijzonder taken heeft opgedragen. U, EEUWIGE, onze G'd hebt ons met liefde gegeven vastgestelde feestdagen voor vreugde en feestelijke tijden voor blijdschap en deze dag van het Matsotfeets de tijd van onze bevrijding, een oproep tot bijzondere wijding, een herinnering aan de uittocht uit Egypte. (p.265)

Geprezen, U, EEUWIGE onze G'd, EEUWIGE Koning der wereld, die ons het leven hebt geschonken, en ons in leven hebt gehouden en ons dit moment hebt laten beleven, Amen.

De maror (mierikswortel) wordt in de charoset gedoopt en men zegt:

Geprezen, U, EEUWIGE onze G'd, EEUWIGE Koning der wereld, die ons heeft geheiligd door Jeshoea de Messias en ons heeft verlost van de maror der slavernij.

De maror wordt nu (niet leunend) gegeten.

10. KOREECH

Van de derde Matse wordt nu een sandwich gemaakt met de maror.

NUMERI 9:11

In de avondschemering zal men het vieren, met ongezuurde broden en bittere kruiden zal men het eten.

11. SJOELCHAN ORECH ► DE HOOFDMAALTIJD

12. TSAFOEN

De afikoman wordt nu gegeten leunend op de linkerarm. Daarna wordt de derde beker gevuld.

13. BARECH ► DANKGEBED NA DE MAALTIJD

De birkat ha mazon (bensjen) vindt nu plaats.

1 KORINTHIËRS 11:23,24

Want zelf heb ik bij overlevering van ha Adon ontvangen, wat ik u weder overgegeven heb, dat ha Adon Jeshoea in de nacht, waarin Hij werd overgeleverd, een brood nam, de dankzegging uitsprak, het brak en zeide: Dit is mijn lichaam voor u, doet dit tot mijn gedachtenis.

JOHANNES 6:35

Jeshoea zeide tot hen: Ik ben het brood des levens; wie tot Mij komt, zal nimmermeer hongeren en wie in Mij gelooft, zal nimmermeer dorsten.

1 KORINTHIËRS 5:7,8

Doet het oude zuurdeeg weg, opdat gij een vers deeg moogt zijn; gij zijt immers ongezuurd. Want ook ons paaslam is geslacht: dat is de Messias. Laten wij derhalve feest vieren, niet met oud zuurdeeg, noch met zuurdeeg van slechtheid en boosheid, maar met het ongezuurde brood van reinheid en waarheid.

8. MATSAH ► MATSES

De zegen wordt uitgesproken over de 2 matsot

De bovenste Matse met de helft van de middelste wordt nu gegeten leunend op de linkerzijde.

9. MAROR ► BITTERE KRUIDEN

EXODUS 1:14

Ja, zij maakten hun het leven bitter door harde slavenarbeid met leem en tichelstenen en door allerlei arbeid op het veld - alle werk, waartoe zij hen onder mishandeling als slaven gebruikten.

JOHANNES 13:26,27

Jeshoea dan antwoordde: Die is het, voor wie Ik het stuk indoop en wie Ik het geef. Hij doopte dan het stuk in en nam het en gaf het aan Judas, de zoon van Sjimon Iskariot. En na dit stuk, toen voer de satan in hem. Jeshoea dan zeide tot hem: Wat gij doen wilt, doe het met spoed.

De beker wordt voor de helft leeggedronken, steunend op de linkerarm.

2. OERACHATS ► REINIGING (vgl. Psalm 24:3-4)

Leider van de Seder wast de handen (zonder b'racha/dankzegging) .

3. KARPAS ► HYSOP

Wanneer gij komt in het land, dat de EEUWIGE, uw G'd, u ten erfdeel geven zal en gij het in bezit neemt en daarin woont, dan zult gij van de eerstelingen van alle vruchten van de bodem, die gij zult inzamelen van het land, dat de EEUWIGE, uw G'd, u geven zal, nemen, en in een mand doen en naar de plaats gaan, die de EEUWIGE, uw G'd, verkiezen zal om daar zijn naam te doen wonen. Gekomen bij de priester, die er dan wezen zal, zult gij tot hem zeggen: Ik verklaar heden voor de EEUWIGE, uw G'd, dat ik gekomen ben in het land, waarvan de EEUWIGE aan onze vaders gezworen heeft, dat Hij het ons zou geven. Dan zal de priester de mand van u aannemen en die voor het altaar van de EEUWIGE, uw G'd, zetten. Daarna zult gij voor het aangezicht van de EEUWIGE, uw G'd, betuigen:

Ik verklaar heden voor de EEUWIGE, uw G'd, dat ik gekomen ben in het land, waarvan de EEUWIGE aan onze vaders gezworen heeft, dat Hij het ons zou geven. Dan zal de priester de mand van u aannemen en die voor het altaar van de EEUWIGE, uw G'd, zetten.

De karpas (hiervoor kan peterselie worden gebruikt) wordt in het zoute water met azijn gedoopt, daarna volgt de b'racha (dankzegging):

Geprezen, U, EEUWIGE onze G'd, Koning van de wereld, schepper van de aardvrucht.(p.353)

EXODUS 12:22,23 DE HYSOP

Daarna zult gij een bundel hysop nemen en in het bloed in een schaal dopen, en van het bloed in die schaal strijken aan de bovendorpel en aan de beide deurposten; niemand van u zal de deur van zijn huis uitgaan tot de morgen.

*En de EEUWIGE zal Egypte door-trekken om het te slaan; wanneer Hij dan het bloed aan de bovendorpel en aan de beide deurposten zie.,
Dan zal de EEUWIGE die deur voorbijgaan en de verderver niet toelaten in uw huizen te komen om te slaan.*

JOHANNES 19:28-30

Hierna zeide Jeshoea, daar Hij wist dat alles reeds volbracht was, opdat de Schrift vervuld zou worden: Mij dorst! Er stond een kruik vol azijn; zij staken dan een spons, gedrenkt met azijn, op een hysopstengel en brachten die aan zijn mond. Toen Jeshoea dan de azijn genomen had, zeide Hij: Het is volbracht! En Hij boog het hoofd en gaf de geest.

4. JACHATS MATSA

De middelste matse wordt gebroken en in een servet gewikkeld en verborgen. Dit is het brood der vernedering dat onze voorouders in Egypte hebben gegeten. Laat ieder die honger heeft, komen en mee-eten. En laat hij die een nood heeft komen en deelnemen aan dit Pesach; Dit jaar hier en volgend jaar in Israël, nu als slaven, volgend jaar als verlost.

JOHANNES 6:35

Jeshoea zeide tot hen: Ik ben het brood des levens; wie tot Mij komt, zal nimmermeer hongeren en wie in Mij gelooft, zal nimmermeer dorsten.

De beker met wijn wordt nu voor de tweede maal gevuld.

Toen Hij dan hun voeten gewassen had en zijn klederen aangedaan en weder plaats genomen had, zeide Hij tot hen: Begrijpt gij wat Ik u gedaan heb? Gij noemt Mij Meester en Here, en gij zegt dat terecht, want Ik ben het. Indien nu Ik, uw Here en Meester, u de voeten gewassen heb, behoort ook gij elkander de voeten te wassen; want Ik heb u een voorbeeld gegeven, opdat ook gij doet, gelijk Ik u gedaan heb. Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, een slaaf staat niet boven zijn heer, noch een gezant boven zijn zender.

De handen worden gewassen

Geprezen, U, EEUWIGE onze G'd, EEUWIGE Koning der wereld, die ons hebt uitverkoren en geheiligt door uw geboden en die ons de handwassing hebt bevolen.

7. MOTSIE MATSA

EXODUS 12:39 en 17-21

En zij bakten van het deeg dat zij uit Egypte hadden meegenomen, ongezuurde koeken, want het was niet gezuurd, omdat zij uit Egypte waren verdreven en niet hadden kunnen wachten en ook geen teerkost voor zich hadden bereid.

Onderhoudt dan (het feest der) ongezuurde broden, want op deze zelfde dag leid Ik uw legerscharen uit het land Egypte. Daarom moet gij deze dag onderhouden in uw geslachten als een altoosdurende inzetting. In de eerste (maand), op de veertiende dag der maand, des avonds, zult gij ongezuurde broden eten, tot aan de eenentwintigste dag der maand, des avonds.

Zeven dagen zal er geen zuurdeeg in uw huizen gevonden worden, want ieder, die iets gezuurds eet, zo iemand zal uit de vergadering van Israël worden uitgeroeid, hetzij hij een vreemdeling, hetzij hij in het land geboren is. Niets wat gezuurd is, zult gij eten; gij zult in al uw woonplaatsen ongezuurde broden eten.

DE BEKER VEHITSALTIE = en Ik zal u redden

Geprezen, U, EEUWIGE onze G'd, EEUWIGE Koning der wereld, die ons heeft verlost uit Egypte en ons deze avond hebt doen beleven waarop wij matsa en maror eten.

Moge de EEUWIGE, onze G'd en G'd van de vaders ons ook in de komende jaren feesten in vrede laten beleven, waarop wij ons verheugen met de herbouw van uw stad en wij ons gelukkig prijzen met het herstel van uw tempeldienst,... Geprezen, U, EEUWIGE, die Israël heeft verlost. Geprezen, U, EEUWIGE onze G'd, EEUWIGE Koning der wereld, Schepper van de vrucht van de wijnstok. Amen.

De tweede beker wordt leunend
Op de linkerarm gedronken.

6. RACHETSA ► WASSING

JOHANNES 13:4

En Hij legde zijn klederen af en nam een linnen doek en omgordde Zich daarmee. Daarna deed Hij water in het bekken en begon de voeten der discipelen te wassen, en af te drogen met de doek, waarmee Hij omgord was. Hij kwam dan bij Sjimon Petrus. Deze zeide tot Hem: Here, wilt Gij mij de voeten wassen? Jeshoea antwoordde en zeide tot hem: Wat Ik doe, weet gij nu niet, maar gij zult het later verstaan.

Petrus zeide tot Hem: Gij zult mijn voeten niet wassen in eeuwigheid! Jeshoea antwoordde hem: Indien Ik u niet was, hebt gij geen deel aan Mij. Sjimon Petrus zeide tot Hem: Here, niet alleen mijn voeten, maar ook de handen en het hoofd! Jeshoea zeide tot hem: Wie gebaad heeft, behoeft zich alleen de voeten te laten wassen, want hij is geheel rein; en gijlieden zijt rein, doch niet allen.

5. MAGID ► VERTELLER

*Ma nisjtana ba laila hazè - mi kol ha leelot (2x)
Sjè bechol ha leelot anoe ochlin - chameets oe matsa (2x)
ha laila hazè, halaila hazè, koelo matsa (2x) ...*

Waarom is deze avond anders dan alle andere avonden?

- 1 Immers op alle andere avonden mogen we chameets (zuurdesem) en matsa eten. Waarom vanavond uitsluitend matsa?
- 2 Immers op alle andere avonden mogen we allerlei groente eten. Waarom vanavond uitsluitend maror (bittere kruiden)?
- 3 Immers op alle andere avonden dopen we niet eenmaal in. Waarom vanavond tweemaal?
- 4 Immers op alle andere avonden mogen leunend of rechtop zittend eten. Waarom vanavond leunend?

EXODUS 12:26,27

En wanneer uw zonen tot u zeggen: Wat betekent deze dienst van u, dan zult gij zeggen: Het is een Paasoffer voor de EEUWIGE, die in Egypte aan de huizen der Israëlieten voorbijging, toen Hij de Egyptenaren sloeg, maar onze huizen spaarde. Toen knielde het volk en boog zich neer.

DEUTERONOMIUM 6:20,21 EN EXODUS 13:8

Wanneer later uw zoon u vraagt: Wat zijn dat voor getuigenissen, inzettingen en verordeningen, die de EEUWIGE, onze G'd, u opgelegd heeft? Dan zult gij tot uw zoon zeggen: Wij waren dienstknechten van Farao in Egypte, maar de EEUWIGE heeft ons met een sterke hand

Uit Egypte geleid.

En op die dag zult gij uw zoon uitleggen: Dit is ter wille van wat de EEUWIGE mij heeft gedaan bij mijn uittocht uit Egypte.

Vier soorten kinderen

1. **CHACHAAM** het wijze, verstandige en goedwillende kind.
2. **RASJA** Het kwaadwillende kind, dat alles koud laat.
3. **TAM** Het onschuldige onbedorven kind.
4. **SJE-EENO JODEA LISJ'OL** Het kind dat (nog) geen vragen weet te stellen.

HAGGADA SJEL PESACH

Nu wordt de gehele geschiedenis van de uittocht uit Egypte verhaald, aan de hand van het Bijbelverhaal en de mondelinge overleveringen.

Daarna worden de matsot bedekt en de beker wordt opgeheven.

Deze goddelijke belofte heeft onze voorouders en ons kracht gegeven. Niet eenmaal stond iemand tegen ons op om ons te vernietigen, maar in iedere generatie waren er die tegen ons opstonden om ons te verdelgen, maar de EEUWIGE heeft ons steeds uit hun hand gered en zal ons steeds redden.

En ik zag, en ik hoorde een stem van vele engelen rondom de troon, en van de dieren en de oudsten; en hun getal was tienduizenden tienduizendtallen en duizenden duizendtallen, zeggende met luider stem:

Het Lam, dat geslacht is, is waardig te ontvangen de macht en de rijkdom, en de wijsheid en de sterkte, en de eer en de heerlijkheid en de lof. En alle schepsel in de hemel en op de aarde en onder de aarde en op de zee en alles wat daarin is, hoorde ik zeggen: Hem, die op de troon gezeten is, en het Lam zij de lof en de eer en de heerlijkheid en de kracht tot in alle eeuwigheden. En de vier dieren zeiden: Amen. En de oudsten wierpen zich neder en aanbaden.

KLEIN HALLEL PSALM 113

Halleluja. Looft, gij knechten van de EEUWIGE, looft de van de EEUWIGE De naam J-H-W-H zij geprezen van nu aan tot in eeuwigheid. Vanwaar de zon opgaat tot waar zij ondergaat, zij de naam van de EEUWIGE geloofd. Verheven boven alle volken is de EEUWIGE, boven de hemelen is zijn heerlijkheid. Wie is als de EEUWIGE, onze G'd, die zeer hoog woont, die zeer laag neerziet, in de hemel en op de aarde? Die de geringe opricht uit het stof, de arme omhoog heft uit het slijk, om hem te doen zitten bij de edelen, bij de edelen van zijn volk; die de onvruchtbare huisvrouw doet wonen als een blijde moeder van kinderen. Halleluja.

PSALM 114

Toen Israël uit Egypte toog, Jacobs huis uit een volk van vreemde taal, werd Juda tot zijn heiligdom, Israël zijn rijkgebied. De zee zag het en vluchtte, de Jordaan wendde zich achterwaarts; de bergen sprongen als rammen, de heuvelen als lammeren. Wat was er, o zee, dat gij vluchtet? gij Jordaan, dat gij u achterwaarts wenddet, gij bergen, dat gij als rammen opsprongt, gij heuvelen, als lammeren? Gij aarde, beef voor het aangezicht van de EEUWIGE, voor het aangezicht van de G'd Jacobs, die de rots veranderde in een waterplas, de keisteen in een waterbron.

Lied: vanwaar de zon opgaat

Waar dan voor deze dingen vergeving bestaat, is er geen zondoffer meer (nodig). Daar wij dan, broeders, volle vrijmoedigheid bezitten om in te gaan in het heiligdom door het bloed van Jeshoea, langs de nieuwe en levende weg, die Hij ons ingewijd heeft, door het voorhangsel, dat is, zijn vlees, en wij een grote priester over het huis G'ds hebben, laten wij toetreden met een waarachtig hart, in volle verzekerdheid des geloofs, met een hart, dat door besprenging gezuiverd is van beseef van kwaad, en met een lichaam, dat gewassen is met zuiver water. Laten wij de belijdenis van hetgeen wij hopen onwankelbaar vasthouden, want Hij, die beloofd heeft, is getrouw. (Hebr. 10:10, 15-23)

De volgende dag zag hij Jeshoea tot zich komen en zeide: Zie, het lam G'ds, dat de zonde der wereld wegneemt. (Joh. 1:29)

OPENBARING 5:5-14

En een uit de oudsten zeide tot mij: Ween niet; zie, de leeuw uit de stam Juda, de wortel Davids, heeft overwonnen om de boekrol en haar zeven zegels te openen. En ik zag in het midden van de troon en van de vier dieren en te midden der oudsten een lam staan, als geslacht, met zeven horens en zeven ogen; dit zijn de zeven Geesten G'ds, uitgezonden over de gehele aarde. En het kwam en heeft (de rol) aangenomen uit de rechterhand van Hem, die op de troon gezeten was. En toen het de boekrol nam, wierpen de vier dieren en de vierentwintig oudsten zich voor het Lam neder, hebbende elk een citer en gouden schalen, vol reukwerk; dit zijn de gebeden der heiligen. En zij zongen een nieuw gezang, zeggende:

Gij zijt waardig de boekrol te nemen en haar zegels te openen; want Gij zijt geslacht en Gij hebt (hen) voor G'd gekocht met uw bloed, uit elke stam en taal en volk en natie; en Gij hebt hen voor onze G'd gemaakt tot een koninkrijk en tot priesters, en zij zullen als koningen heersen op de aarde.

ELOE ESSER MAKOT

De tien 'slagen'

1 DAM	- (BLOED)
2 TSEFARDEA	- (KIKKERS)
3 KINIEM	- (BEESTJES/LUIZEN)
4 AROW	- (WILDE DIEREN/STEEKVLIEGEN)
5 DÈWER	- (VEEPEST)
6 SJECHIEN	- (ZWEREN)
7 BARAD	- (HAGEL)
8 ARBÈ	- (SPRINKHANEN)
9 CHOSJECH	- (DUISTERNIS)
10 MAKAT BECHOROT	- (DOOD EERSTGEBORENEN)

PESACH

Wijzen naar het been (het paaslam).

Door het bloed van Jeshoea ons Paaslam ontvangen wij verlossing en eeuwig leven.

Krachtens Zijn wil zijn wij eens voor altijd geheiligd door het offer van het lichaam van Jeshoea de Messias.

En ook de Heilige Geest geeft ons daarvan getuigenis, want nadat Hij gezegd had: Dit is het verbond, waarmee Ik Mij aan hen verbinden zal na die dagen, zegt de EEUWIGE: Ik zal mijn wetten in hun harten leggen, en die ook in hun verstand schrijven, en hun zonden en ongerechtigheden zal Ik niet meer gedenken.

